

**WYNAGRODZENIE
ZA PRACĘ
W ŚWIETLE ZASAD
SPRAWIEDLIWOŚCI
I RÓWNOŚCI**

Helena Szewczyk

**WYNAGRODZENIE
ZA PRACĘ
W ŚWIETLE ZASAD
SPRAWIEDLIWOŚCI
I RÓWNOŚCI**

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2024

Recenzje:

dr hab. Krzysztof Walczak, prof. UW

dr hab. Marcin Wujczyk

Redakcja i korekta: Iwona Kresak

Projekt okładki: Katarzyna Juras

Copyright © 2024 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o., Warszawa

ISBN 978-83-67450-69-0

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel./fax 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91

dział handlowy: jak wyżej w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: Dariusz Piskulak

Wydrukowano w Polsce.

*Pamięci Rodziców –
to Oni nauczyli mnie kochać Boga, Ojczyznę i Przyrodę*

Spis treści

Wstęp	11
Rozdział 1. Pojęcie i cechy wynagrodzenia za pracę	15
1.1. Prawne pojęcie wynagrodzenia za pracę i jego ochrona	15
1.1.1. Definicje wynagrodzenia za pracę	15
1.1.2. Ochrona wynagrodzenia za pracę	24
1.2. Wynagrodzenie za pracę wykonaną (ekwiwalentność pracy i płacy)	28
1.3. Wynagrodzenie godziwe	34
1.4. Wynagrodzenie sprawiedliwe	48
1.5. Wynagrodzenie jawne i przejrzyste	54
1.5.1. Utajnienie wysokości i składników wynagrodzeń	54
1.5.2. Jawność wynagrodzeń a dyskryminacja płacowa	60
1.5.3. Uprawnienia związków zawodowych w zakresie dostępu do informacji o indywidualnym wynagrodzeniu pracownika	63
Rozdział 2. Podstawy prawne i aksjologiczne sprawiedliwego i równego wynagradzania pracy	69
2.1. Prawo międzynarodowe	69
2.1.1. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka oraz Pakty Praw Człowieka ...	69
2.1.2. Konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy	72
2.1.3. Europejskie Karty Społeczne	77
2.2. Prawo Unii Europejskiej	80
2.2.1. Prawo traktatowe	80
2.2.2. Prawo wtórne	86
2.2.2.1. Uwagi wprowadzające	86
2.2.2.2. Dyrektywa nr 54/2006/WE	87
2.2.2.3. Dyrektywy nr 43/2000 i 78/2000/WE	91
2.2.2.4. Dyrektywa nr 2041/2022/WE	93
2.2.2.5. Dyrektywa nr 970/2023/WE	95
2.2.2.6. Inne dokumenty Unii Europejskiej	105
2.3. Prawo krajowe	108
2.3.1. Równość w wynagradzaniu w porządku konstytucyjnym Polski	108
2.3.2. Zasada jednakowego wynagradzania z art. 18 ^{3c} k.p.	112

Rozdział 3. Równe wynagrodzenie za jednakową pracę lub pracę jednakowej wartości	115
3.1. Zasada jednakowego wynagradzania za pracę jednakową lub pracę o jednakowej wartości	115
3.1.1. Pojęcie jednakowej pracy oraz pracy o jednakowej wartości	115
3.1.2. Porównanie prac jednakowych oraz prac o jednakowej wartości	122
3.1.3. Prace w innym zakładzie pracy	129
3.2. Uzasadnione i nieuzasadnione różnicowanie w obszarze wynagradzania	134
3.3. Ustalanie warunków wynagradzania w autonomicznych aktach prawa pracy w kontekście dyskryminacji płacowej	139
 Rozdział 4. Nakaz równego traktowania oraz zakaz dyskryminacji w wynagradzaniu pracy	143
4.1. Obowiązek równego traktowania i niedyskryminacji pracowników w zakresie wynagradzania za pracę	143
4.2. Dyskryminacja płacowa w zakresie wynagradzania ze względu na niektóre podstawowe kryteria	147
4.2.1. Niepełny wymiar czasu pracy	147
4.2.2. Płeć	154
4.2.3. Obywatelstwo	161
4.2.4. Rodzaj umowy o pracę	166
4.3. Dopuszczalność różnicowania wynagrodzeń z przyczyny obiektywnej	170
4.4. Dyskryminacja pozytywna w zakresie wynagradzania pracowników	183
 Rozdział 5. Przejawy bezprawnych nierówności i dyskryminacji płacowej w wynagradzaniu pracy	191
5.1. Uwagi wprowadzające	191
5.2. Przejawy dyskryminacji płacowej w procesie rekrutacji i przy ustalaniu warunków wynagrodzenia	193
5.3. Dyskryminacja płacowa a honorarium z tytułu pracy twórczej	201
5.4. Przejawy dyskryminacji płacowej przy przekształceniach organizacyjno-prawnych po stronie pracodawcy oraz przy zmianie warunków płacy i pracy	203
5.5. Przejawy dyskryminacji płacowej na etapie realizacji zatrudnienia	207
5.6. Przejawy dyskryminacji płacowej w związku z ustaniem stosunku pracy	214
 Rozdział 6. Środki ochrony przed nierównym wynagradzaniem oraz dyskryminacją płacową	219
6.1. Roszczenie o odszkodowanie z art. 18 ^{3d} k.p.	219
6.1.1. Pojęcie i wysokość odszkodowania z art. 18 ^{3d} k.p.	219
6.1.2. Charakter prawny i funkcje odszkodowania z art. 18 ^{3d} k.p.	227
6.1.3. Odszkodowanie z art. 18 ^{3d} k.p. a inne roszczenia pracownicze z tytułu dyskryminacji płacowej	230
6.2. Ochrona prawna osób udzielających wsparcia ofiarom dyskryminacji płacowej	235
6.3. Roszczenie o ustalenie nieważności określonych składników treści stosunku pracy mających dyskryminujący charakter na przyszłość	241

6.4. Roszczenie o nawiązanie stosunku pracy	246
6.5. Uchylenie się od skutków zawarcia aktu kreującego stosunek pracy w warunkach dyskryminujących	247
6.6. Roszczenia związane z naruszeniem dóbr osobistych	249
6.7. Odpowiedzialność karna	251
Rozdział 7. Rozwiązywanie sporów związanych z dyskryminacją płacową	254
7.1. Droga pozasądowa	254
7.2. Droga sądowa	256
7.2.1. Przebieg postępowania sądowego	256
7.2.2. Ciężar dowodu	258
7.2.3. Postępowanie dowodowe	261
Rozważania końcowe i wnioski <i>de lege ferenda</i>	267
Bibliografia	275